
Zoeken naar zin in de kunst

Hans Alma

De redactie van TGV besteedt veel aandacht aan de vormgeving van het blad, waarbij vooral de mooie, kunstzinnige foto's opvallen. Die foto's functioneren niet zozeer als illustratie bij de tekst, maar vormen een zelfstandige wijze van communicatie. Voor een tijdschrift over en ten behoeve van geestelijke verzorging is dat zeer passend. In geestelijke verzorging gaat het immers over communicatie, meer bepaald levensbeschouwelijke communicatie. Van oudsher staan ons daartoe meerdere talen ter beschikking: naast het woord ook het beeld, de muziek, het ritueel, de lichamelijke aanraking, enzovoort.

Hoezeer de kunst ons communicatiemiddelen kan aanreiken als het over zingeving gaat, maakte de tentoonstelling *In Search of Meaning: Mensbeelden in globaal perspectief* duidelijk (Museum de Fundatie, Zwolle, 17 januari t/m 6 april 2015). Deze tentoonstelling is samengesteld door Anne Berk, die gefascineerd is door een verandering in de kunst van abstract autonoom naar figuratief en verhalend. Zij toont de hernieuwde aandacht van kunstenaars voor de mensfiguur, waarin zij hun levensvragen verbeelden. Met nieuwe middelen onderzoekt deze kunst de mens die zijn weg moet vinden in een mondiale samenleving, die onzekerheid en zin vragen oproept.

Opvallende elementen in de tentoonstelling zijn de kwetsbaarheid van de mens, de (machts)relaties waarin hij/zij staat, en het spelen met een historisch of cyclisch perspectief. Een prachtig en tegelijk gruwelijk voorbeeld van de aandacht voor kwetsbaarheid is het werk van de Belgische beeldhouwster Berline de Bruyckere. Haar in een kussen weggedoken figuur is met zijn dunne, doorbloede en dooraderde huid een expressieve uiting van menselijk lijden en eindigheid. Macht en machteloosheid staan centraal in het werk *Conversation Piece* van Juan Muñoz dat figuren toont die elkaar manipuleren, buitensluiten of juist aanspreken. Een humoristisch en ontluisterend beeld van menselijke communicatie. Hoezeer de mens voortdurend in wisselwerking staat met zijn omgeving, komt tot uitdrukking in *Feeling Material V* van Antony Gormley, die het menselijk lichaam geen massa geeft maar als een energetisch veld zonder vaste omlijning laat zien.

Stuk voor stuk gaan de tentoongestelde kunstwerken over existentiële vragen zoals die in het werk van geestelijk verzorgers aan de orde zijn. Soms met een expliciete verwijzing naar levensbeschouwelijke bronnen, vaak ook niet, maar altijd duidelijk voortbouwend op, verwijzend naar, of vragen stellend bij culturele en kunstzinnige tradities. De kunstenaars zoeken naar nieuwe talen om mensen te bereiken met hun vragen over menselijk leven en over de ethiek van het samenleven. Levensbeschouwelijke, politieke, sociale, culturele en economische dimensies lopen hier door elkaar heen in een realistische vervlochtenheid. Ik zie hierin een rijkdom van levensbeschouwelijke communicatie in onze complexe wereld, die me een inspiratiebron lijkt voor het streven van geestelijk verzorgers. Graag veel aandacht voor kunst dus, in TGV!

